

MARICA BARTOLOVA:

Begunka Jelica.

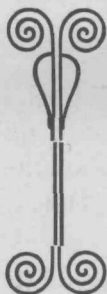

ilo je leta 1917., ko je stradala večina ljudstva zaradi vojne. Višji in nižji uradniki kakor delavci so trpeli veliko pomanjkanje. Njihova deca je bila bleda, suha, udrtih oči ter je mislila samo, kdaj in kaj bo jedla.

Dobro se je godilo le onim, ki so živeli od žuljev izstradanega ljudstva in ki so jih klicali za verižnike. Tudi kmetom se je godilo bolje, ker so pridelali doma dovolj za svoje potrebe in kar so imeli odveč, so prodajali ali zamenjavali za obleko in druge reči.

V mali vasi na Štajerskem je živela rodovina profesorja Vatovca iz Gorice. Bežali so, ko so se Italijani bližali mestu. Oče profesor je bil baš doma na vojaškem dopustu, ko je začelo prebivalstvo trumoma bežati iz mesta. Spravil je svojo rodovino na varno ter se vrnil takoj zopet na fronto. Žena in trije otroci so živeli tedaj že dve leti v vasi, kjer jim je prijazna učiteljska rodovina odstopila del svojega stanovanja.

Pod visokim in košatim orehom pred hišo je tedaj sedela gospa Vatovčeva s svojimi tremi otroki ter jim pripovedovala o njihovi hiši v Gorici.

Jelica, ki je imela šele dve leti, ko so bežali, se ni spominjala prav ničesar; Milica, ki je imela, ko je bežala, štiri leta, se je spominjala le malo, a Vladko, ki je imel kot begunček šest let, se je pa spominjal vsega.

»Sedaj cvetejo vrtnice na naši verandi,« je dejal deček, »kako lepo mora biti zdaj tam!«

Mati je vzdihnila in dejala: »Da, da, cvetejo...« Pri tem je pa mislila na pismo, v katerem ji je pisala pred dnevi njena prijateljica, tudi begunka, da je njihovo vilo razrušila granata. Vila je bila še skoro nova, tako lepa, tako udobna in poleg je bil krasen vrt!

»Mama, ali rabijo oni, ki so sedaj v naši hiši, tudi naše pohištvo in vse naše reči?« je vprašal Vladko.

»Mama, tako sem lačna!« je vzdihnila Jelica — gotovo že desetič ono jutro.

»Počakaj, saj se kuha kosilo,« je odgovorila mati.

»Da bi samo rabili,« je dejala potem Vladku, »naj bi že bilo, a odnesejo nam vse in kar ne odnesejo, nam razbijejo.«

»Mama, kdaj bo pa kosilo?« je zopet vprašala Jelica.

»Kmalu, le potrpi še malo!« jo je tolažila mati.

»Ali jih nihče ne kaznuje, če odnesejo ali razbijejo naše stvari, mamica?« je vprašal sin.

»Nihče; v vojni se sme vse,« je odvrnila žalostno mati ter se domislila včerajšnjega dogodka, ko se je čutila silno ponižano.

Šla je namreč z Milico v bližnjo vas, da bi kupila moke ali žita. Ko je potrkala na vrata lepe hiše, je pomolila gospodinja vsaki kos črnega kruha skozi priprta vrata, ki jih je takoj nato zaloputnila.

Materi so se porosile oči ob spominu na oni dogodek.

»Mama, lačna sem,« se je oglasila zopet Jelica.

»Saj sem ti rekla, da bo kmalu kosilo,« je rekla že nekoliko nevoljno gospa Vatovčeva.

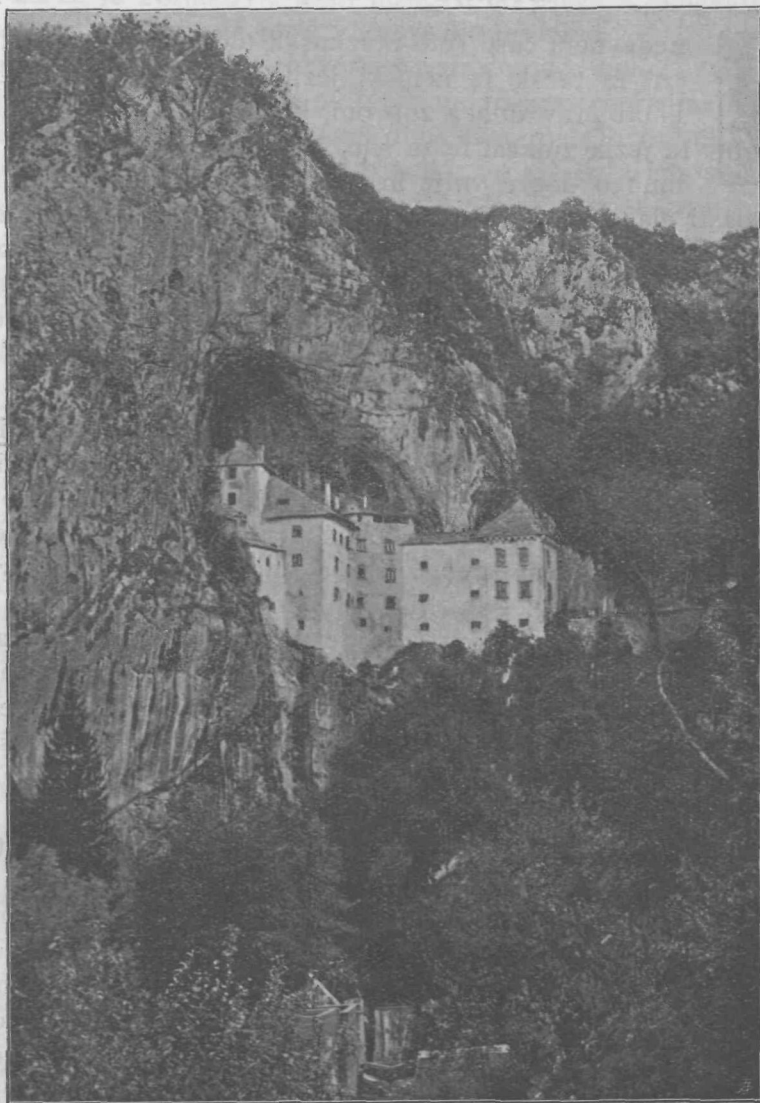
»Kdaj pa bo kosilo?« je zopet vprašalo dete.

»Ko bo zvonilo v zvoniku,« je dejala mati. Nato je poslala Vladka in Milico pomagat sosednemu kmetu na polje, da bi zato dobila vsak kos kruha, ona je pa šla v kuhinjo, da skuha skromno kosilo.

Bilo je okolo enajste ure, ko zasliši mati iz zvonika slab »bom«, čez nekaj časa pa močnejši »bom, bom, bom«.

Stopi k oknu ter vidi, kako hitita župnik in cerkovnik vsak od ene strani gledat, kdo in zakaj zvoni. Tudi gospa hiti proti zvoniku, iz katerega vodi župnik Jelico za roko in se smeje. Jelica mu je povedala, da je šla zvonit zato, ker je mama rekla, da bo jedla, ko bo zvonilo. Ona da je lačna in zato je zvonila. Tudi drugi ljudje so prišli tekli s polja, misleč, da gori in da zato bije plat zvona.

Ko so kmetje zvedeli, zakaj je zvonila mala Jelica, so bili ginjeni in so ji nanegli kruha in sadja.

IZ NEODREŠENE DOMOVINE:
PREDJAMSKI GRAD PRI POSTOJNI